

ALEKSANDRA CIMPLOVÁ
MORANA

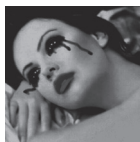

Aleksandra Cimplová
Morana

Eroika

Aleksandra Cimplová
Morana

přeložila Věra Böhmová

Eroika | Praha | 2018

© Aleksandra Cimpl, 2016
Czech edition © Eroika, 2018
Translation © Věra Böhmová, 2018
Cover picture © Tara Simeonović, 2016

ISBN 978-80-87409-37-4

Věnováno Milici a Savovi

*Upřímně a ze srdce chci na prvním místě
poděkovat své velké přítelkyni Olje Kneževićové,
bez které by tato kniha nevznikla.*

*Děkuji celé své rodině, která mě podpořila
a pomohla mi vidět části světa,
které jsou v knize popisovány.*

*Děkuji Milanu Markovićovi, jenž mi nesobecky
poskytoval podporu, kdykoliv jsem klopýtla
a zdálo se mi, že nedokážu pokračovat.*

*Děkuji Pavici Veljovićové, která dala knize název,
a své dceři Taře Simeonovićové,
která navrhla přebal knihy.*

*Zvláštní poděkování dlužím svému vydavateli
Zoranu Rapajićovi, který se rozhodl knihu vydat.*

ÚVOD

Březen 2007

Rychlými kroky přicházím k pasové kontrole. Úředník není dobře naladěný, nedívá se na mě, jen do pasu. Nevidím mu do očí a to mě rozčiluje. Nervozita mě sžírala už před odletem. Nedokážu identifikovat to, co cítím. Snad strach? Nebo snad touha po další čokoládě? Policista se na mě nedívá. Dnes večer potřebuji být nápadná. Víím, že pas bez problémů projede přístrojem, který skenuje všechny neexistující údaje, ale starost mi dělají ty oči, které by se jistě usmály, kdybych neměla ten odporný nos. Jím pralinky, zatímco se mu dívám přímo do třetího oka, abych ho probudila z letargie, v níž se nachází po šesti a půl hodinách práce. Jeho směna končí ve dvanáct. Musí ještě nějakou dobu potkávat lidi, které nechce, říkat jim alespoň „Dobrý večer“ a „Prosím, váš pas“ a mačkat tlačítko, kterým je legálně pouští do země. Sehnu se k otvoru na cestovní pasy, zvednu vysoko krabičku s pralinkami a ptám se s mrknutím:

– Čokoládku? – říkám vesele, ale nemám důvod k radosti.

– Ne, děkuji. – Vyloudím na jeho tváři úsměv, který ale velmi rychle zmizí, když uvidí nosan, jenž malým otvorem pro pasy dosáhl téměř až k němu. Vidím ty pěkné velké modré oči, které si mě nevšímají, protože

nejsem hezká. Podívám se na jeho ruce a udiví mě, jak moc se nehodí k tomu aristokraticky úzkému obličejí. Podává mi pas a říká:

– Prosím, slečno Gruberová, váš pas. Vítejte doma!

Znovu v Praze. Nasedám do taxíku a adresu svého dlouholetého bytu vyslovuji téměř se smutkem. Taxikář neví, koho veze. Čeští taxikáři celé hodiny řídí mlčky. Vzpomínám si, že kdysi jsem jela taxíkem až do Karlových Varů a oplácený taxikář, kolem krku řetěz tlustý jako půl prstu, ze sebe dostal jenom dvě věty: „Dobrý den“, když jsem nastupovala do taxíku, a při vystupování, když ukázal tlustým prstem na taxametr a sotva zamumlal „Na shledanou“. Srbský taxikář by mi nikdy nedopřál to potěšení mlčet a sledovat ubíhající krajinu.

V obchodě na pražském letišti jsem si koupila čtvrt kila pralinek. Cítím potřebu je všechny sníst, než dorazím domů. U pralinek je nejdůležitější *aftertaste*, ale já dnes nemám čas na ni čekat.

– Čokoládku? – ptám se taxikáře, zatímco stojíme na semaforu před Kulaťákem na Praze 6. On se mi užasle podívá přímo na nos a mávne rukou. *Welcome to Prague*, zní mi v uších.

Přijíždíme do Haškovy ulice. Můj byt je v šestém patře. Nad ním už žádná patra nejsou. Je poslední. Já nejsem poslední nikdy, ačkoliv se tak často cítím. Pomalu zasouvám klíč do zámku a odemýkám. Hladím cedulku s mým příjmením, *Živel*. Živel je neovladatelný, prudký element. Element, jako pátý element, chemický prvek, článek řetězu. Mou osobnost nejlépe charakterizuje živelnost. Živelnost dorazila do hlavního

města Česka, z živelné země, s živelností, kterou v sobě nosí celý život, a živelně odešla do koupelny a před mytím rukou nejdřív sundala svůj gumový nos. Lepidlo odstraní speciálním krémem a ve vteřině si vzpomenu na své rané dětství a Luckyho.

V koupelně si všimnu, že je všechno perfektní. Všechno je čisté, uklizené. Moje sympatická, nepraktická kamarádka Ivana najala uklízečku, aby mi udělala radost. Ví, že jedna má část má ráda čistotu. Zabořím hlavu do voňavého ručníku.

– Čím se živíš, Lano? – zeptala se mě Ivana jednoho slunečného odpoledne na mé terase, po osmi letech známosti a přátelství.

– Raději bychom měly sázet květiny než mluvit o práci.

– Jsi často pryč?

– Jsem často pryč.

– Ok, raději budeme sázet květiny. – Vzpomínám si, jak se poté, co mi tu otázku položila, dál velmi soustředěně mrštnými malými prsty přehrabovala v hlíně. Byl březen, možná listopad.

Sedám si na terasu. Sama, zdá se mi, ale vím, že sama nejsem, protože Teona je vždy se mnou. Sedíme spolu a díváme se na střechy z mé pražské terasy. Praha je v noci osvětlená a krásná, zejména když nad městem září úplněk, jako dnes večer. Je chladno, ale v hlavě mám takový jižanský žár, že nemůžu zůstat v bytě.

Ten žár způsobuje můj původ. Srbsko. Tam je všdycky všechno v bodu varu. Války, lidé, události, zábava, rozhovory, jídlo, láska, vášeň, hádky, bitky... Všechno vře, pulzuje, právě jako můj mozek. Dívám se na

střechy a komíny, které se prolínají až k památníku Jana Žižky z Trocnova a oslavují jeho oddaný boj za tuto zemi, odrážejí jeho hněv, že jako malý přišel o oko, jeho neuvěřitelnou sílu vzepřít se, nejdřív tehdejší vládcům Českého Krumlova, Rožmberkům, a později celé Evropě. Chci si promluvit s Teonou, ale nejde mi to. Jan Žižka z Trocnova sleduje celou Prahu, on je můj vzor; Jan Žižka z Trocnova jsem kdysi byla já. Teona se neozývá, když to slyší, nejspíš ji víc přitahuje představa, že v minulém životě byla jednou z vládkyň Českého Krumlova. Mlčím, dojídam pralinky a nenabízím jí. Je to tak snazší, pro mě i pro ni. Jan Žižka z Trocnova se na mě dívá ze svého koně vedle žižkovské věže (všechno se mi odtud, z Prahy 7, zdá být blízko u sebe) a já se snažím slyšet jeho nesrozumitelný šepot, ale jako bych nebyla schopná pořádně nastražit uši.

Musím se přiznat, že se mi dnes v noci zdálo, že jsem ho zabila. Mečem jsem mu probodla vnitřnosti, potom jsem hořce plakala a on mě hladil a podával mi pero.

– Napiš to, všechno to napiš, – říkal Igy.

– Co mám napsat?

– Všechno, co se děje, celý náš život.

A potom umřel. Umřel mi před očima. Já jsem ho zabila a neprobudila jsem se. Udělala jsem to ve své druhé realitě, protože sny jsou živé, nic v nich není neživé a vymyšlené. A potom zazvonil Radovan.

RADOVAN

Březen 2007

Dnes ráno jsem ještě stále byla v Bělehradě, s představou, že mě tam zastihne jaro. Město, v němž jsem se narodila v dávném roce 1972, mě nechává bez dechu. V něm se mi vždycky zdá, že musím lhát sama sobě i všem kolem, že se mám dobře. Musím přiznat, že s pomocí antidepressiv se mi to velice dobře daří. Zoloft. Řekli mi, že je dobrý. Když jsem ho poprvé spolkla, ovinula jsem se jako had Ká kolem záchodové mísy. Otázkou jenom bylo, jestli spolkne ona mě, nebo já ji. Nakonec jsem spolkla já ji, svými ohromnými ústy. Na záchodě mě vždycky napadají nejlepší myšlenky, dokonce i když zvracím. Záchod je moje parketa. Takže, je ráno.

Stěží zvedám víčka. Kvůli snu z dnešní noci jsem unavenější než obvykle. Udělala by mi dobře masáž chodidel. První, na co pomyslím, když otvírám oči, je Igor a jeho dlouhé prsty. Mám ráda muže s hezky tvarovanými dlouhými prsty a cigaretou mezi nimi. Cigareta má zvláštní význam, když ji kouří muž s takovou rukou. Zvonek u dveří mě nutí konečně se podívat na hodiny. Kvůli včerejšímu alkoholu jsem od rána dezorientovaná. Jindy bývám otrokem času.

– Čas je smyšlená kategorie, – říkával mi Igy, – vymysleli ho jenom proto, aby nás omezili, zkrotili, zklidnili, ukáznili.

– Proto pořád chodíš pozdě? – usmála jsem se a hleděla na něj.

– Já vždycky chodím včas, protože včas je tehdy, když dorazím. Hodinky na to nepotřebuju. – To byla jeho jednoduchá, povýšená bělehradská odpověď.

S Igy nejsem, z objektivních důvodů, které si někdy přeji zapomenout, už 34 dnů, 8 hodin a 45 minut. Zvonek začíná být otravný, musím vstát a podívat se, kdo to je. Vleču se ke dveřím. Dívám se špehýrkou. Na opačné straně dveří stojí úplně cizí člověk. Nestýkám se s mladými muži, kteří mají horní ret ohraničený knírem, je na nich něco nepřitažlivého. Nejdřív mě napadne, že asi mají zaječí pysk, a potom, když zjistím, že je všechno v pořádku, mi začne být jasné, že se jedná o staré mládence. Můj nebožtík děda si nechal narůst kníry až v sedmdesáti letech a řekl, že když už je lev na odpočinku, může to být konečně vidět. Mám ráda kluky s vousy hezky zastřiženými kolem rtů. Nazývám je *rytířské vousy*. Vidím v nich vždycky rytíře, kteří tiše vstupují do našich dívčích životů, a my jim nepozorovaně otevíráme dveře do kořán. Igy má nejhezčí vousy, jaké jsem kdy viděla, ale Igy má všechno nejhezčí, ačkoliv jsem na něj nikdy nedokázala nahlížet úplně nekriticky. Pro velké lásky, ať už trvaly jakkoliv dlouho, jsem vždy měla růžové brýle, v ostatních případech jsem nosila skla černá jako saze.

Ale kdo je knírač před mými dveřmi? Pro každý případ mám po celém bytě několik pistolí. Nerada otevírám neznámým lidem. Pomalu pootevřu dveře, řetízek neodepínám. Knírač se na mě podívá a ptá se:

– Slečna Lana?

– Ano? – řeknu s údivem a znovu se rozzlobím na rodiče, že mi nedali nějaké serióznější jméno.

– A vy jste? – ptám se a snažím se stát Johankou.

– Inspektor Radovan, – odpovídá rychle a jasně. Policejně.

Jenom člověk jménem Radovan si mohl nechat narůst knírek už po čtyřicítce.

– Prosím, pane inspektore, co potřebujete? – ptám se, aniž bych odepnula ze dveří řetízek. Radovan překvapivě nevykazuje známky nervozity. Já také ne.

– Můžu dál? – osmělí se konečně Radovan a vytahuje průkaz inspektora bělehradské policie. Zvednu jedno obočí.

– Jistě. – Určitě je tu kvůli tomu, co se před pár dny stalo ve třetím patře. Totiž, velice decentní, tichý muž vyhodil svoji neuvěřitelně klidnou a uzavřenou ženu z okna. Nikdy se hlasitě nehádali. Působili jako spokojený pár tichých lidí. Profesor na fakultě a žena v domácnosti. Nezabila se, leží navždy nehybná v nemocnici, a on je ve vězení. Tak končívají na pohled naprosto dokonalá manželství.

– Pojdte dál, – říkám mu dost rozladěně. Jsem v županu, nebyla jsem na manikúře a pedikúře, nemám nalakované nehty a je mi trapné běžet do pokoje a obléct si ponožky.

Na chvíli mě napadne, že si musel všimnout, jak se kvůli nehtům na nohách cítím nepříjemně, ale pak si vzpomenu na jeho jméno a říkám si: Ne, Radovan se určitě nebude pohoršovat, že jsem „přírodní“. Pohoďím vlasy, podívám se na něj s úsměvem a zeptám se,

jestli si dá kávu nebo čerstvou pomerančovou šťávu. Radovan souhlasí jen s kávou, vitamíny nejsou jeho obor. Musím si nejdřív odskočit a omlouvám se mu s tím, že se hned vrátím, ale mezitím vidím, že si sedá do křesla před velkým oknem, kde obvykle sedával Igy. Zastavím se na cestě z kuchyně do koupelny a sleduji ho, jak sedí v ušáku, zatímco nepříjemný pocit ve mně pomalu narůstá. Pár vteřin ho bez mrknutí pozoruji; nebojí se mého pohledu. Radovan má bystré velké oči, vlasy si sčesává dozadu, tělo vypadá mladě, ale obličej prozrazuje čtyřicátníka. Knír mu nesluší. Má plné rty, tenký, dlouhý nos s téměř neznatelným hrbolkem. Malé uši, bez lalůčků. Ruce, nic moc. Oblečený je velice skromně. Nosí staromódní koženou hnědou brašnu s velkou sponou, která se dokonale hodí ke kníru. Boty jsou na patách už trochu sešlapané a zablácené. V noci přšelo, takže mu bláto promíjím. Chůze není jeho silná stránka. Působí zpomaleně a neskutečně nudně. Bože můj, kdy už přestanu skenovat lidi? Nejsem už beznadějný případ?

– Byl byste tak laskavý a sedl si někam jinam? – poprosím ho, než budu pokračovat do koupelny.

– Jistě, – řekne a kývne hlavou. Poslušně vstane, je to policista, a přeseďne si na gauč.

Uklidní mě skutečnost, že už nesedí v křesle, a mižím mu na nějakou chvíli ze zorného pole. Rána věnuji vždy jen sama sobě. Čím jsem starší, tím víc času trávím v té čisté a vždy uklizené místnosti a mažu se krémy, které mi pomáhají zastírat můj skutečný věk. Dnes se zde zdržuji mnohem kratší dobu než obvykle, nemám čas přemýšlet o životě ani dělat rozhodnutí.

Musím si pospíšet, protože v mém obýváku už víc než pět minut sedí úplně cizí muž.

– Tak, pane Radovane, co vás přivádí? – ptám se ho, hned jak vyjdu z koupelny, dokud mě ještě nevidí.

– Slečno Lano, byl bych raději, kdybychom se mohli posadit a promluvit si.

– No, vy už sedíte, klidně mluvte. Jde o něco vážného? – ptám se ho, zatímco vymačkávám pomeranče. Nalévám šťávu do kopie středověké sklenice z „lesního“ skla a současně zalévám vroucí vodou rozpustnou kávu v mých nejmilejších keramických šálcích. Ty jsou dílem mých vlastních rukou. Jsem na ně moc hrdá. Prodal se všechny a nikdo na nich nenašel vadu.

– Ano, – odpoví Radovan krátce.

Se sebezapřením mu přináším šálek s kávou a on ji rychle pokládá na stůl. Vydechnu. Pomalu začínám pít svůj ranní džus. Zeleným sklem středověkého poháru, ze kterého piju svoje ranní vitamíny, prosvítají právě probuzené březnové sluneční paprsky, jež po dešti nakukují velkými okny do mého bytu. Pozoruji malé bublinky ve skle, záměrně vytvořené, aby připomínaly originál. V mém mozku se z těch bublinek stává jedna velká bublina, kterou v sobě cítím už skoro čtyři měsíce. Bublina tak neznámé prázdnoty. Radovan docela pomalu vytahuje z brašny zelenou složku. Na ní je drobným písmem napsáno Teona Gruberová.

– Znáte tuto ženu? – ptá se mě, zatímco mi ukazuje fotografii.

Na obrázku je mladá žena s dlouhými vlasy, vypadá úplně stejně jako já. Je v kasinu s nějakým mužem, jenž zcela určitě není žádným mužem z mého okolí.

Má na sobě hedvábné šaty. Na levém rameni jí visí Louis Vuitton a kolem krku má náhrdelník s přívěskem ve tvaru srdce, na ruce diskrétní náramek se třemi přívěsky, a pokud dobře vidím, pouze jeden prsten.

– Zdá se mi, že jsem to já, ale nevím, s kým ani kdy jsem vyfocená.

– Slečno Lano, tohle jste vy, před rokem, v Dubaji.

– Ale já jsem nikdy v Dubaji nebyla, co to říkáte? Dokonce se ani neoblékám jako tahle na fotce. Nenosím šaty. – Dívám se na něj udiveně.

– To je škoda, podívejte se, jak vám sluší. My vás už nějakou dobu sledujeme.

– Ano, sluší jí. Proč mě sledujete? – ptám se překvapeně.

– To vy víte líp než my. Je jenom třeba, abyste se nám přiznala, a všechno bude v pořádku. Ten člověk z fotografie se nikdy z Dubaje nevrátil. Byl tam zavražděn. Zajímá nás, co jste s ním dělala. – Radovan je vytrvalý člověk.

– Jak, co jsem dělala? To nejsem já! K čemu se vám mám přiznat? – ptám se zmateně.

– No, že jste agentka, – říká skoro šeptem inspektor Radovan, protože mu je trapně ze sebe samého. Jako by už, po pouhých několika minutách strávených v mé společnosti, ani sám nechtěl tomu všemu věřit.

– Pane Radovane, nevím, odkud máte tu fotografii, nevím, co ode mě chcete, ale poprosím vás, abyste odešel... a u mě doma se nekouří.

Říkám mu to v okamžiku, kdy si zapaluje cigaretu a poprvé usrkává kávu. Ve stejné chvíli si cigaretu zapalují i já.

- Ale vy kouříte.
- Hosté u mě doma nekouří. Vyjádřila jsem se jasně? Jestli já kouřím, to vás vůbec nemusí zajímat. – Nasávám s požitkem kouř a rukou mu ukazuji, aby vstal. Hasí cigaretu. Vstává. Pokládá fotografii na stůl.
- Pokud si vzpomenete, co jste dělala s tím mužem na fotografii, budeme vám vděční a budeme to umět ocenit. – Jaké hrozné kliše! I kdybych si teď vzpomněla, co jsem s tím člověkem dělala, neřekla bych vám to, mám chuť vykřiknout, ale klidně ho vyprovázím ke dveřím. Nemám čas na debaty, moje břicho po štávé a prvním potáhnutí z cigarety volá po záchodové míse. Přesto mě něco přinutí se ještě trochu hájit.
- Osoba na fotce nejsem já. Toho člověka neznám. Nestýkám se s lidmi, kteří se zabývají trestnou činností. Přímo je nesnáším. Doufám, že jsem se vyjádřila dostatečně jasně. Takže ani nemůžu vědět, kde jsem s nimi všude byla. Mějte se a na shledanou. – Otevírám dveře a nechávám ho vyjít.
- Knírač se zastavuje ve dveřích. Přeměří si mě od hlavy k patě. Nemusel až k patě, pomyslím si. Zavádí pohledem o mé nenalakované nehty.
- Ještě jedna otázka: jak víte, že se ten člověk zabývá trestnou činností?
- Abychom si rozuměli, nejsem žádná agentka a nejsem ta žena. Já jsem úplně obyčejná žena, která nesnáší svoje jméno.
- Zato Teona se k vám hodí lépe a činí vás božskou.
- Nevím, o čem mluvíte.
- Ozvěte se, až si vzpomenete. – Strčí mi do ruky vizitku.

Radovane, Radovane, ty jsi mě překvapil! O Teoně nikdo nevěděl, už od nemocnice v Palmotičově ulici, kdy přestala existovat i pro moje rodiče. To jméno znali jenom moji kolegové, a i oni ho používali zřídka.

Přišel čas se přestěhovat.

Teona neví, co je panika. Lana někdy zpanikaří. Otázkou zůstává, komu se povedlo nás vyfotit. Člověk na fotografii je dávno mrtvý. Zlikvidovaný, mou pistolí s tlumičem.

– Co ty jsi za kreténa, Lano! Jak jsi nás během chvíle prozradila. Kriminálník, kriminálník, copak je možné, že vůbec nepřemýšlíš? – vrhla se na mě Teona, jakmile Radovan odešel.

– Jako by to teď bylo důležité.

– Všechno je důležité. Protože tohle není kvůli nebožtíkovi, – pokračovala, – neposloucháš mě, a v naší práci se chyby neodpouštějí.

– Nemám zrovna vždycky chuť tě poslouchat. Ty mě taky neposloucháš. – Začala jsem pomalu vytažovat kufry.

– Kdybys mluvila rozumně, určitě bych tě poslouchala. Podívej se na svoje nehty! Katastrofa! Měla ses ho zbavit a nalakovat si nehty.

– Koho jsem se měla zbavit?

– Ty víš koho.

– Nekecej, Teono.

Zrada mě raní tak, že mě okamžitě začne bolet páteř. Bederní část mě bolívá, když se začnu bát života. Víím, uvědomuji si, že mě zradil někdo blízký. Zbývá mi už jen zjistit kdo, aby bolest přestala.

DUBAJ

Březen 2006

Vzpomínám si na Dubaj velmi dobře. Všechny údaje jsem dostala od zvláštního kontaktu George.

– Lano, – řekl mi George, k němuž se to jméno vůbec nehodilo. Djordje své jméno převedl do anglické verze, aby se cítil významnější a lepší.

– Tento úkol je snadný, ten člověk má rád hazard, rád pije, má rád ženy a určitě se mu budeš líbit. – Usmál se, zatímco popíjel svou whisky v hotelu Ritz v Paříži, a já jsem si říkala, kdy mi dá ještě jeden relevantní údaj, a to jestli je ten člověk potentní. Je mi úplně jedno, jestli má rád ženy a jestli se mu budu líbit já, pomyslela si Teona a já jsem se jen usmála.

Do Dubaje – největšího nákupního centra na světě – jsem dorazila uprostřed noci. Když jsem vyšla z budovy letiště, potřebovala jsem deset minut, abych si zvykla na jiný vzduch. Horko má vliv na moje dýchací cesty. V arabských zemích těžko chytám dech, vzduch je hustější a těžší. Je smíchaný s pachy odpadků, vlhkostí, aromatickým kořením a lehkým pocitem, že jsem v blízkosti moře, nad kterým se vznášejí mlhavé obláčky jódu a stahují jak moje plíce, tak moji pleť.

Mám ráda arabské země. V nich si tím nejsladším způsobem vydělávám na chleba a chodívám na

schůzky uprostřed pouště. V Káhiře jsem strávila tři měsíce na výcviku a vedle jiných důležitých věcí jsem se naučila i dýchat do břicha. Když takto dýcháte, posilujete břišní svaly. Ale přesto mívám prvních deset minut problém, než si na ten vzduch zvyknu.

Přijíždím do hotelu *Arabian Courtyard*, který má stejně jako všechny ostatní budovy v tomto architektonicky moderním městě dokonalou klimatizaci, což mi pomáhá se uvolnit.

Beru si nejmenší pokoj, zarezervovaný už před časem na moje jméno. Mám ráda malé pokoje ve velkých hotelech, nemůžu se v nich ztratit. Tento je ale větší než kterákoliv ložnice v mých bytech v Bělehradě, Praze i Vídni. Otevírám dveře na terasu a dívám se na odlesky moře do noci. Někde v dálce se moře a nebe, ozářené měsíčním svitem, dotýkají, jako šťastný manželský pár, který je teprve na začátku své milostné cesty.

– Líbilo by se ti dívat se takhle jednou na otevřené moře se svým milým? – ptá se mě Teona, když sedíme na terase.

– Nemám milého.

– Víš, že nemáš, ale tohle moře a tohle nebe a tenhle odlesk měsíce ve vodě...

– Čistý patos. Znám tě, jenom mě provokuješ, – usoudím.

– Víš, vždycky jsem myslela, že to já jsem ta, která je bez emocí, ale ani ty jsi jich moc nenafasovala, jak se mi zdá, – řekla a já jsem zavřela oči. To bylo pro Teonu vždy znamení, aby přestala.

Když mě probudily paprsky slunce, které zlehka